

Terviseameti soovitusel piiripunkti töötajatele seoses Ebola viirushaigusega

Piiripunkti töötaja tegutseb epideemiaohu korral vastavalt piiripunkti epideemiatõrje eeskirjale, mis on koostatud piiripunkti valdaja poolt ning kooskõlastatud Terviseameti kohaliku talitusega vastavalt VV 27.11.2003. a määrusele nr 298 "Eesti riigipiiril eriti ohtlike nakkushaiguste leviku tõkestamise kord ja tingimused".

Seoses Ebola viirushaiguse puhangulise levikuga Lääne-Aafrikas on suurenenud haigusjuhtude sisetoomise risk Euroopa riikidesse. Haiguse leviku tõkestamiseks on väga oluline sissetoodud haigusjuhu varajane avastamine (kas riigipiiril või riigisiselt) ning vajalikke epideemiatõrje meetmete rakendamine.

Juhul, kui saabub piiripunkti haige/ haiguskahtlane isik, kellel on järgmised haigusnähud:

- palavik (üle 38,5° C)

NING vähemalt üks järgmistest haigustunnustest:

- oksendamine, kõhulahtisus, kõhuvalu, tugev peavalu
- ebaselge päritoluga veritsemine või verejooks

tuleb täpsustada, kas 21 päeva enne haigusnähtude ilmumist:

- on inimene viibinud/reisinud riskipiirkonnas (seisuga 20.01.2016 on riskipiirkonnaks Sierra Leone). Uuendatud info riskipiirkondade kohta leiab:

http://www.ecdc.europa.eu/en/healthtopics/ebola_marburg_fever/EVDcasedefinition/Pages/Ebola-affected-areas.aspx

VÕI

- on olnud lähikokkupuutes Ebola viirushaiguse diagnoosiga haigega või tema eritistega ilma kaitsevahendeid kasutamata.

Ebola viirushaiguse kahtluse korral (kui haigestunud/surnud reisija on viibinud viimase 21 päeva jooksul Ebola viirushaiguse riskipiirkondades või puutunud kokku Ebola viirushaiguse diagnoosiga haigega või tema eritistega) korraldatakse piiripunktis järgmised põhitegevused:

- 1) Teavitatakse vastavalt piiripunkti epideemiatõrje eeskirjaga määratud korrale vastutavad isikud/asutused/üksused, sh Terviseameti piirkondlikku talitust;
- 2) Haige/ haiguskahtlane isik isoleeritakse piiripunkti eeskirjaga määratud ruumi ja/või hospitaliseeritakse kiirabiteenistuse poolt LTKH Nakkuskeskusesse (Tallinnas) või TÜKi (Tartus);
- 3) Haige/ haiguskahtlase isikuga kontaktis olnud reisijad täidavad piiripunkti epideemiatõrje eeskirjale lisatud küsimustiku tervises seisundi ja kontaktandmete väljaselgitamiseks. Lennutranspordiga saabunud reisijad täidavad lisaks ICAO PLC (*Passenger Locator Card*). Pärast kontaktsete reisijate küsitlemist, nõustamist edaspidise käitumise kohta lubatakse jätkata oma reisi haigusnähtudeta isikutele;
- 5) Teostatakse desinfektsioonitööd liiklusvahendi ja piiripunkti ruumides, kus viibis haige/ haiguskahtlane isik.

Haige/haiguskahtlase isikuga kokkupuutuv personal täidab kätehügieeni nõudeid ning kannab vastavaid isikukaitsevahendeid (täiendav info IKV kasutamisest on toodud infomaterjalis Ebola viirushaiguse kohta). Vastavalt nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seadusele (§ 24) tagab tööandja nakkusohutusnõuete täitmist töötamiskohal, kus esineb nakkushaigusesse nakatumise oht.

Ebola viirushaigus - viiruse ja haiguse omadused

1. Ebola viirushaiguse riskipiirkonnad

Ebola viirushaiguse tekitaja on Ebola-viirus, mis avastati 1976. a troopilistes Aafrika vihmametsades Sudaanis ja Kongo Demokraatlikus Vabariigis. Alates 1976. aastast on Ebola-viirushaiguse puhangud esinenud Kongos, Sudaanis, Kongo Demokraatlikus Vabariigis, Gabonis, Cote d'Ivoire's, Ugandas, Guineas, Sierra Leones ja Libeerias.

Käesolev puhang Lääne-Aafrikas algas 2013. a detsembris Guineas, hiljem lisandusid naaberriigid Libeeria, Sierra-Leone, Mali, Nigeeria ja Senegal. Seisuga 20.01.2016 on Ebola viirushaiguse riskipiirkonnaks Sierra Leone. Teistes riikides on WHO kuulutanud Ebola viiruse leviku lõppenuks. Kaasajastatud infot Ebola viirushaiguse riskipiirkondadest leiab: http://www.ecdc.europa.eu/en/healthtopics/ebola_marburg_fevers/EVDcasedefinition/Pages/Ebola-affected-areas.aspx

2. Nakkusallikas

Ebola-viirusega nakatunud haiged ja surnud inimesed; Aafrika riskipiirkondades haiged ja surnud loomad (nahkhiired, ahvid, antiloobid ja okassead).

3. Nakatumise viisid

- Kontaktinfektsioon –viirus levib nakatanud vere ja muude kehavedelike, näiteks sülje, uriini, väljaheidete, rinnapiimaga. Kaitsmata seksuaalvahekorra teel võib viirus levida spermaga kuni 7 nädalat pärast haigusest tervenemist. Haigustekitaja satub organismi limaskestade, konjunktivi või nahavigastuse kaudu (mikrotraumad)
- Viirus levib Aafrika riskipiirkondades haigelt või surnud loomalt vere ja teiste kehavedelikega, töötlemata liha ja piima tarbimisel.

NB! Puuduvad andmed Ebola viiruse leviku kohta õhu kaudu kuid tuleb kasutada ettevaatusabinõusid juhul, kui tehakse aerosoole või pritsmete tekitavaid protseduure .

4. Inkubatsiooniperiood ja haigusnähud

Inkubatsiooniperiood on 2-21 päeva, tavaliselt 7-10 päeva. Haigus algab kõrge palavikuga ($\geq 38,5^{\circ}\text{C}$), lihasvalu, oksendamise, kõhulahtisuse, pea- ja kõhuvaluga. 5-6. haiguspäeval lisanduvad neelamishäired, konjunktiviit, ning 50% juhtudest - hemorraagiline sündroom (ninaverejooks, igemete veritsemine, veriokse, veriroe, veritähnus või lööve kerel).

5. Nakatumise risk, haiguse sissetoomise risk ja soovitused reisijatele

Ebola viirushaiguse puhanguiline levik Aafrika riikides suurendab tõenäosust, et reisijad võivad puutuda kokku haigetega ning ei saa välistada sissetoodud haigusjuhtude esinemist EL liikmesriikides. EL elanike nakatumisoht Ebola viirushaiguse riskipiirkondades viibimisel on suurem inimestel, kes külastavad sugulasi, sõpru või pöörduvad tervishoiuasutusse.

Soovitused riskipiirkonda reisijatele on avaldatud Terviseameti kodulehel:

http://www.terviseamet.ee/fileadmin/dok/Nakkushaigused/reisimine/Ebola_reisijatele_20aug2014.pdf

Riskipiirkondadest saabunud soovitatakse jälgida oma terviseseisundit vähemalt 21 päeva jooksul pärast naasmist (nt kehatemperatuuri mõõtmine 2 korda päevas). Juhul, kui ilmuvad palavik, peavalu, kõhulahtisus ja nõrkus tuleb koheselt võtta ühendust arstiga mainides oma reisimist riskipiirkonda.

Patsient on nakkusohtlik alates haigusnähtude ilmumisest. Nakatumisoht on suurim ajal, mil haigel esineb oksendamine, kõhulahtisus ja veritsemine. Seega on nakatumise risk suurem

tervishoiutöötajatel ja haigete hooldajatel, kes puutuvad kokku sümptomaatiliste patsientide, nakkusohtliku materjali ja saastunud instrumentidega. Ebola viirushaigus levib sageli haiglanakkusena.

6. Isikukaitsevahendid (IKV) ja desinfektsioon

Nakkusohtliku patsiendiga (kellel esinevad haigusnähud) kokkupuutuv personal täidab kätehügieeni nõudeid ning kannab järgmisi isikukaitsevahendeid:

- vedelikku mitteläbilaskev kaitsekittel või kombinesoon
- kaitsemask (FFP2/ FFP3 respiraatorid protseduuride tegemisel, kus on aerosooli või pritsmete tekkimise oht)
- kaitseprillid
- kaitsekindad (topelt kaitsekindaid kantakse kõrge nakatumiseriskiga tegevuste korral)
- kaitsejalanõud

WHO soovitusel IKV kasutamisest Ebola viirushaiguse korral (uuendatud 2015. a jaanuaris):
<http://www.who.int/csr/resources/publications/ebola/ppe-steps/en/>

Haige eritistega saastunud esemed ja pinnad, saastunud mitmekordseks kasutamiseks ettenähtud kaitseriietus (nt kaitseprillid ja saapad) desinfitseeritakse pärast eelnevat puhastamist. On soovitatav kasutada järgmisi desinfektsiooni vahendeid:

- naatrium-hüpokloriti (NaOCl) 0,5 % lahust või teisi klooribaasilise vahendeid, milles vaba kloori sisaldus on 5000 ppm
- vähemalt 77% (v/v ehk mahuprotsenti) ehk 70% (w/w ehk massiprotsenti) etanooliga
- vähemalt 75% (v/v) isopropanooliga
- muu tõhusa desinfektsiooni vahendeid, nt. peräädikhape, kloorheksidiin diglükonaat, glutaaraldehyüd, naatrium hüpoklotit, kaltsium hüpoklorit, naatriumdikloroisotsüanuraadi dihidraat, naatriumtrokloseen, jne.

Kasutatud ühekordne kaitseriietus ja muud jäätmed pannakse jäätmekotti bioloogilise ohu markeeringuga ning saadetakse hävitamisele.

Täiendav info Ebola viirushaiguse kohta:

WHO Ebola viirushaiguse koduleht: <http://www.who.int/csr/disease/ebola/en/>

Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse (ECDC) koduleht:

http://ecdc.europa.eu/en/healthtopics/ebola_marburg_fever/ebola-outbreak-west-africa.aspx

Terviseameti koduleht: <http://www.terviseamet.ee/nakkushaigused/ebola-info.html>

Koostatud: 09.10.2014

Uuendatud: 12.05.2015; 16.11.2015; 21.01.2016